

Expunere de motive

Propunerea legislativă are în vedere asigurarea anumitor aspecte referitoare la drepturile persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate.

Recomandarea nr. 22/1999 al Comitetului de Miniștrii al Consiliului European către statele membre cu privire la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor cuprinde printre altele:

1. "Privarea de libertate trebuie considerată o sancțiune sau măsură extremă și, de aceea, trebuie impusă numai când, din cauza gravității infracțiunii, orice altă sancțiune sau măsură ar fi evident inadecvată."
2. "Trebuie prevăzut un set corespunzător de sancțiuni și măsuri comunitare, posibil gradate în funcție de severitate; procurorii și judecătorii trebuie determinați să le folosească cât mai mult posibil."
3. "Pentru a contracara consecințele negative ale supraaglomerării închisorilor, trebuie facilitate, în măsura posibilului, contactele deținuților cu familiile lor și folosit la maximum sprijinul oferit de comunitate."
4. "Trebuie folosite, pe cât posibil, modalități specifice de aplicare a sentințelor privative de libertate, cum ar fi semilibertatea, regimul deschis, permisiunea de a părăsi închisoarea, și plasamentele externe, pentru a contribui la tratarea și restabilirea prizonierilor, la menținerea legăturilor acestora cu familia și comunitatea și la reducerea tensiunii în instituțiile penale."
5. "Aplicarea detențiunii în așteptarea judecării și durata acesteia trebuie reduse la un minimum compatibil cu interesele justiției."
6. "Trebuie folosite în cea mai mare măsură posibilă alternativele la detențiunea în așteptarea judecării."
7. "Trebuie promovată dezvoltarea măsurilor care reduc durata condamnării executate, preferându-se măsurile individualizate, cum ar fi eliberarea condiționată înainte de termen (pentru bună purtare), celor colective de rezolvare a supraaglomerării închisorilor (amnistii, grațieri colective)."
8. "Eliberarea pentru bună purtare trebuie considerată una dintre cele mai eficiente și constructive măsuri, care nu numai că reduc durata detențiunii, dar și contribuie substanțial la reintegrarea infractorului în comunitate."

Având în vedere problemele sistemului penitenciar din România privind supraaglomerarea și condițiile necorespunzătoare de detenție, care au fost constatate pe parcursul mai multor ani de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) printr-o

serie de hotărâri, se impune modificarea legislației pentru a remedia probleme constatate și pentru a evita o hotărâre pilot a Curții împotriva României.

În luna iulie 2012 Curtea a pronunțat deja o hotărâre semi-pilot în cauza Iacov Stanciu împotriva României și a cerut statului român să întreprindă măsuri necesare pentru remedierea situației. *Numărul cererilor din România pe rolul CEDO privind condițiile de detenție este în continuă creștere, la momentul actual depășind chiar numărul de 3000, ceea ce indică faptul că pronunțarea hotărârii pilot ar putea surveni în orice moment.*

În hotărârile pilot pronunțate împotriva altor state -*Italia, Ungaria, Bulgaria*- în materia condițiilor de detenție, *CEDO a obligat statele pârâte să ia măsurile necesare pentru reducerea populației carcerale, îmbunătățirea condițiilor materiale de detenție, precum și introducerea unui recurs pentru remedierea în plan național a situațiilor de încălcare a drepturilor omului în această materie.* Acest recurs trebuie să fie apt să remedieze pentru viitor încălcarea constatată, dar și să despăgubească deținutul pentru perioada în care a fost cazat în condiții materiale improprii.

Luând în considerare cuantumul validat în *cazul Italiei* (8 EUR/zi), *o persoană care a fost cazată pe o perioadă de 1 an în condiții ce nu respectă standardul CEDO*, va putea primi *despăgubiri de 2.920 EUR.*

Raportat la numărul *persoanelor private de libertate cazate în centrele de reținere și arest preventiv* în condiții ce nu respectă standardul CEDO despăgubirile ce ar trebui acordate pentru un an de detenție neconformă se ridică la suma de aproximativ *3.000.000 EUR.*

În situația *persoanelor deținute în prezent în sistemul penitenciar*, despăgubirile pentru un an de detenție neconformă se ridică la *77.964.000 EUR.* Pentru efectuarea acestui calcul s-a avut în vedere că în prezent *deținuții cărora în mod potențial nu li se respectă standardele CEDO sunt în număr de cca. 26.700.* Cifra este rezultatul scăderii din efectivul prognozat -27.560 - a numărului de persoane private de libertate din spitalele penitenciare, centre de detenție și educative, unde se pot respecta standardele CEDO. *(conform datelor ANP din anul 2016).*

Avocatul Poporului în Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate din decembrie 2015 prezintă măsuri care să prevină pronunțarea unei decizii-pilot de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului împotriva României. Măsurile propuse vizează în mod special modificări și completări ale legislației interne incidente în materie sau, după caz, emiterea unor noi acte normative, precum și luarea altor măsuri necesare în vederea realizării scopului enunțat, cum sunt printre altele:

-reevaluarea încadrărilor punitive, în funcție de tabloul gradual cu măsuri alternative la pedeapsa închisorii (p.361)

-reglementarea, cel puțin cu caracter temporar a unei forme de acordare a liberării condiționate

"Reglementarea, cel puțin cu caracter temporar a unei forme de acordare a liberării condiționate, în sensul punerii în libertate a persoanelor deținute aflate în executarea ultimilor 3 ani din pedeapsa închisorii și/sau reducerea la jumătate a pedepsei aplicate, față de două treimi în cazul închisorii care nu depășește 10 ani, cum prevede legislația actuală și respectiv două treimi față de trei pătrimi, în cazul închisorii mai mari de 10 ani, cum prevede legislația actuală, sub condiția plății de către persoanele condamnate a datoriilor către stat și către partea civilă;" (p.362)

-reevaluarea dispozițiilor legale referitoare la partea din durata pedepsei care este considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate (p.362)

-reconsiderarea legislației în materia acordării liberării condiționate (p.362)

Promovarea unor propuneri legislative privind reducerea numărului deținuților este de natură să contribuie la evitarea unor condiții necorespunzătoare de detenție, la diminuarea simțitoare a sumelor care trebuie alocate de la buget în acest scop, precum și a unor condamnări ale statului român de către CEDO.

Suntem conștienți că pe plan intern este foarte delicată punerea problemei adoptării unor acte normative prin care să se reducă supraaglomerarea din penitenciare, însă aceasta este singura modalitate prin care s-ar îmbunătăți considerabil condițiile de detenție și ar micșora sumele care ar putea fi alocate unităților penitenciare, iar pe de altă parte ar contribui la evitarea pronunțării unei hotărâri pilot de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin care România ar fi condamnată pentru neasigurarea condițiilor de detenție corespunzătoare persoanelor private de libertate.

Astfel având în vedere cele prezentate mai sus, precum și că România este sancționată încontinuu pentru condițiile necorespunzătoare de detenție, iar însuși Ministerul Justiției se gândește la rezolvarea acestor probleme prin modificări legislative, supunem Parlamentului spre dezbateră și adoptare prezenta inițiativă legislativă.

Inițiatori: CSEKE ATTILA senator UDMR

TA'NCTOS BARTHA senator UDMR

CSÁSZÁR KÁROLY-ZSOLT senator UDMR

NOVÁK CSABAZOLTÁN senator UDMR

Fejér József senator UDMR

Tunós Lóránd senator UDMR

MÁRTON ÁRPÁD deputat UDMR

Veresbóly ATTILA senator UDMR

Ambius Vabella Agnes deputat UDMR

Listă inițiatori:

Propunerea legislativă pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, pentru modificarea și completarea art.587 din Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

[illegible]